

Інформаційна довідка

щодо поточних гуманітарних програм ФАО та можливостей залучення українських підприємств до їх реалізації

Програми ФАО, відповідно до статуту організації, передбачають надання консультативної, координаційної, тренінгової та іншої технічної допомоги національним урядам та НДО, направленої на розробку нормативної бази, впровадження політики, розбудови ефективної інфраструктури виробництва та розподілу продовольства, що відповідають кращим світовим практикам.

Як правило, ФАО не бере участі у безпосередньому постачанні продовольства у країни, населення яких потерпає від стихійних, військових чи економічних умов, а відтак і не є його основним покупцем. Певним виключенням є закупівлі посівних матеріалів та фуражу.

На сьогодні, у країнах SADC ФАО реалізує такі проекти:

- постачання фуражу для годування худоби, а також посухотривких посівних матеріалів сорго та гороху для забезпечення термінових потреб 500 000 домогосподарств у Зімбабве;
- вакцинація свійської худоби, постачання посухотривких посівних матеріалів та налагодження систем іригації фермерських господарств Малаві;
- надання координаційної підтримки для термінової відповіді на посуху Урядам Лесото та Мозамбіку.

Безпосереднє надання продовольчої гуманітарної допомоги, а відтак і закупівлі продовольства на потреби населення країн SADC, здійснюються Всесвітньою продовольчою програмою (ВПП).

При цьому, закупівля товарів і послуг для потреб усіх міжнародних гуманітарних проектів продовольчих агенцій ООН та ВПП здійснюється шляхом відкритих тендерних торгів, які проводяться засобами електронної системи «Глобальний ринок ООН» (<https://www.ungm.org/>).

На думку МЗС, ВПП та продовольчі агенції ООН, штаб-квартири яких знаходяться в Римі, є перспективними партнерами українських експортерів, адже щороку вони закуповують різних товарів та послуг на суму 4-5 млрд. дол. США. Так, у 2015 р. ВПП здійснили закупівлі на суму 4,36 млрд. дол. США, ФАО – на більш як 350 млн. дол. США, ІФАД – на 47 млн. дол. США.

При цьому, у 2015 р. в системі «Глобальний ринок ООН» було зареєстровано 362 українські компанії-постачальника широкого спектру товарів і послуг. Зареєстровані українські виробники протягом 2015 р. за результатами успішної участі у тендерах виконали низку контрактів на постачання зернових та бобових. За інформацією Департаменту закупівель ВПП, найбільш активними в цьому плані є ТОВ «Нібулон» та група компаній «Cereal Ukraine»/ТМ «Олімп» (протягом 2015 р. успішно поставила на замовлення проектів ВПП горох різної специфікації на суму більше 5,5 млн. дол. США).

Ринок закупівель для міжнародних гуманітарних проектів зберігає значний невикористаний потенціал для українських постачальників зернових, бобових, борошна, різних харчових концентратів, за якими Україна може ефективно конкурувати на світовому ринку. За результатами аналізу даних щодо переможців у відповідних тендерах, варто відмітити, що список топ-10 постачальників на потреби гуманітарних проектів не співпадає із списком топ-10 країн-світових

виробників продовольства. Так, географічний розподіл контрактів в рамках міжнародних гуманітарних проектів ВПП у 2015 р. у Європейському регіоні виглядав таким чином: Росія – 29,7%, Італія – 23,08%, Бельгія – 20,11%, Франція – 10,27%, Німеччина – 8,24%, Нідерланди – 4,73%, Україна – 4,55%, Угорщина – 0,54%. В закупівлях для проектів, географічно наближених до Європейського регіону, переможцями у тендерах досить часто виявляються компанії з Туреччини. У 2015 р. турецькі постачальники виконали контрактів для ВПП в обсязі близько 180 тис. м. т. на суму більше 126 млн. дол. США (як Росія, Італія та Бельгія разом). Водночас, турецькі компанії (разом із посередниками з Індії, Пакистану та Індонезії) превалюють у виконанні контрактів гуманітарної допомоги і в Близькосхідному, і в Азійському регіонах. При цьому, Туреччина має значно нижчий експортний потенціал ніж Україна оскільки виробляє вдвічі менше зернових та має значно вищий рівень внутрішнього споживання.

Україна має можливості конкурувати по ціні і якості продовольства з основними світовими виробниками продовольства, має перспективи значного розвитку своїх продажів на ринку закупівель ВПП та продовольчих агенцій ООН.

Серед проблем, які сьогодні дещо обмежують постачання українських товарів і послуг на потреби гуманітарних проектів, представники Департаменту закупівель ВПП називають наступні:

- закупівлі не здійснюються на умовах передоплати (як правило, використовуються акредитиви);
- товарно-транспортні документи щодо продажу зерна в гуманітарних цілях (накладні «NCT»), які вимагаються продовольчими агенціями, в багатьох випадках не визнаються українськими митними органами;
- контрактна ціна постачання, яка визначається в процесі прозорих і конкурентних аукціонних торгів в системі «Глобальний ринок», у більшості випадків не дозволяє отримати надприбутки від продажу зерна;
- недостатня розвиненість логістичної інфраструктури України не дозволяє оперативно поставляти великі обсяги зернових (відсутність необхідної кількості елеваторів, глибоководних причалів тощо).

Через зазначені фактори товари українського виробництва досить часто потрапляють до міжнародних гуманітарних проектів через європейських або арабських посередників та переробників, які додають мінімальну вартість (зокрема, перепакування та оформлення нових товаро-транспортних документів відповідно до норм таких проектів).

Разом з тим, варто зауважити, що фактори, які визначають перемогу у тендерах продовольчих агенцій ООН українських постачальників, є суто конкурентними і переважно залежать від зацікавленості, а також комерційної та логістичної спроможності того чи іншого експортера – учасника тендеру.